

DIRVA

Nr. 134

Lapkritis-Nov. 20, 1961

Cleveland, Ohio

DIDYSIS PAVOJUS PERSIKELIA Į SUOMIJĄ

Sovietų Sąjungos spaudimas sulaužyti Suomiją, pradeda augti valandomis. Jei pradžioje, kada Suomijos prezidentas dar viešėjo JAV, Maskvos įteikti reikalavimai buvo komentuojami, kaip didelių pavojų nekelią, tai dabar

jau ir pati Suomijos vyriausybė kitaip mano.

Tie visi didieji pavojai pradėti Suomijos ministerių kabinete svarstyti lapkričio 18 d., kada iš Maskvos, su naujais kietais reikalavimais, grįžo Suomijos pasiuntinys Euro A. Wouri. Jis parvežė užsienio reikalų ministerio pavaduotojo Kuznetsovo įteiktą notą, kad Maskva nė kiek negalinti laukti ir tuoj turi prisidėti pasitarimui. O tie pasitarimai veda į sovietams naujų bazių davimą Suomijos žemėje ar net dar į didesnius reikalavimus, kurie iki šiol viešai dar nepaskelbti.

Suomijos prezidentas Kekkonen, kada iš Maskvos prieš kelias dienas grįžo Suomijos užsienio reikalų ministeris, po pasimatymo su sovietų užsienio reikalų ministerijos pareigūnais, turėdamas reikalavimų duomenis, paleido parlamentą. Atseit, tuo paleidimu buvo siekiama, kol nebus išrinktas naujas, nutęsti pasitarimus. O iš kitos pusės, duoti progos ir Maskvos reikalavimui išryškėti, ar Suomija nori likti neutrali, ar suka į didesnį pasipriešinimą. Mat, dabartinis prezidentas kai kurių dominuojančių Suomijos partijų politikų laikomas Maskvai pataikujančiu. O jo konkurentas Dr. Olavi Honka, kurio išrinkimas normaliomis sąlygomis beveik tikras, Maskvai visiškai nepriimtinas.

Dėl būsimų rinkimų gal drąsiausiai jau spėjo pasisakyti kai kuri komunistinė spauda, neišskiriant nei Vilnės. Jie jau drąsiai parašė, kad jei Suomijoje bus išrinktas Maskvai palankus parlamentas ir prezidentas, tai tas spaudimas į Suomiją bus žymiai mažesnis. O jei bus išrinktas priešingas, tai Suomija bus paspausta. Taigi didesnio ciniškumo ir kišimosi į kitos valstybės reikalus negalima nė tikėtis.

Suomijos parlamentas suside-

da iš 200 atstovų. Ir jo rinkimai, paleidus dabartinį parlamentą, kurie normalius perrinkimus turėjo būti dar už 8 mėnesių, turi įvykti 1962 metų vasario 4 - 5 d. Prezidento rinkimai, išrenkant 300 elektorių, turi įvykti 1962 m. vasario 15 d. Vėliau elektoriai renka prezidentą.

Žinoma, dabartiniam Maskvos spaudime, apie normalius rinkimus, jau negali būti kalbos. Suomijos politikams labiausiai rūpi, kaip dabar gelbėti Suomiją, kada susimobilizuoti ginkluotai kovai beveik nėra galimybių, o Maskva, su visa savo karine galia, stovi prieš Suomiją. Vienintelė išeitis - laukti, ką darys kaimynai, kaip Švedija, Norvegija, o taip pat ir kiti galin-gieji, iš kurių Suomija 1940 metais jokios rimtos pagalbos nesusilaukė.

Suomijos spaudimui vartojami tokie pat išgalvoti motyvai, kokie buvo vartojami ir prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją. Dabar, esą Vakarų Vokietijai ginkluojantis, didžiausias pavojus Sovietų Sąjungai galės ateiti per Suomiją. Taigi Suomiją arba reikia užimti, arba taip sutvarkyti, kad ten visiškai šeiminkautų rusai. Motyvuose dar naudojami ir NATO laivyno manevrai Baltijos jūroje prie Danijos, Vokietijos ginkluotų jėgų ministerio F. J. Strauss kelionė į Norvegiją bei kiti, kurie surenkami savo agresijai pateisinti.

Maskvai vystant tokį spaudimą, didysis pavojus persikelia į Suomiją. Bet tai jau ne vien Suomijos reikalas. Reikia laukti, kaip į tai reaguos Švedija, kuriai toks sovietų naujas "pasivaikščiojimas" labiausiai grasina, o toliau graso ir visoms kitoms Skandinavijos valstybėms. Graso ir NATO jėgoms, kurios surikiuotos ginti laisvus kraštus nuo komunistinės agresijos.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

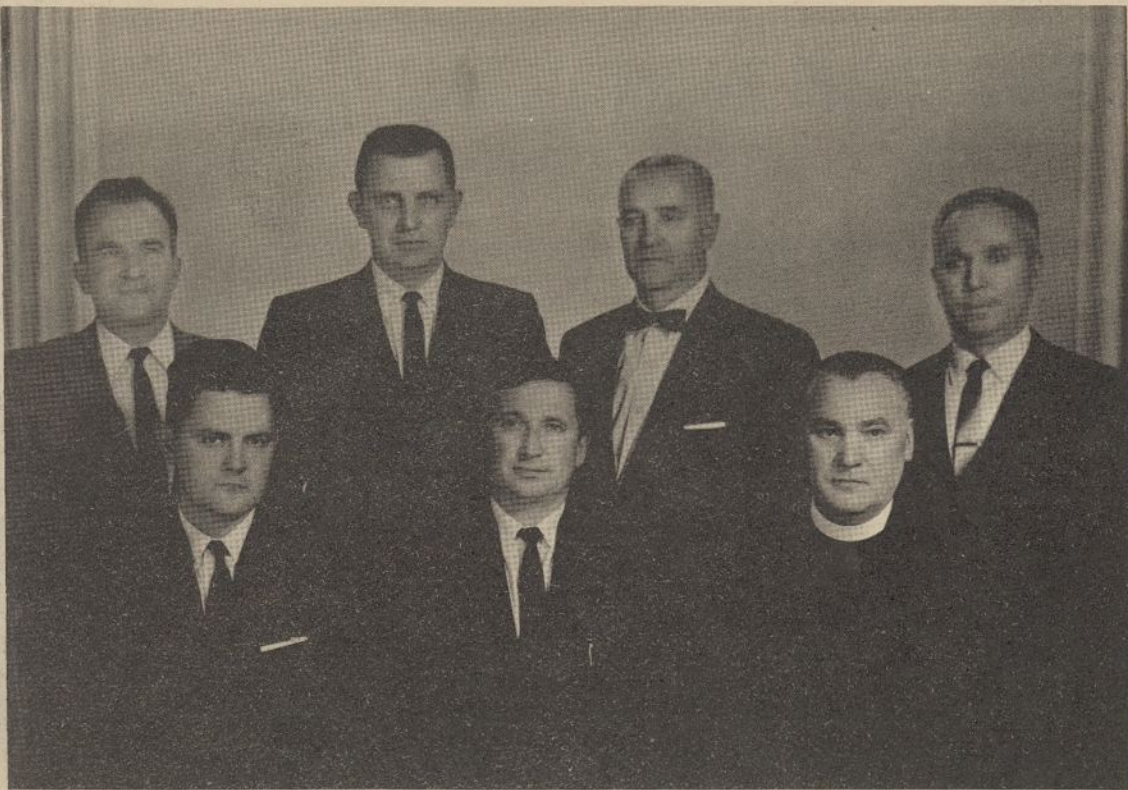
* NELSON A. ROCKEFELLER, New Yorko gubernatorius ir vienas stipresniųjų respublikonų kandidatų 1964 prezidentiniams rinkimams, po 31 metų vedybinio gyvenimo, skiriasi su savo žmona, 54 m. amžiaus, vieneriais metais už jį vyresnia. Jų šeimoje yra 5 suaugę vaikai.

Kadangi JAV istorijoje dar nėra, buvę, kad prezidentu būtų išrinktas persiskyręs asmuo, tai reikia manyti, kad ši laimė neteks ir N. A. Rockefelleriui.

Į New Yorko gubernatorių jis kandidavo, bet kai kas mano kad ir čia gali nebeturėti ankščiau turėto pasisekimo.

* KUBOJ didžiausias įkarštis ruošiantis sutikti naują invaziją, apie kurią Castro nuolat kalba, kad ji įvyksianti artimiausiu laiku. Kuboj paskutiniu metu stipriai padidėjęs pagrindinio judėjimas, jau atsigaivęs po buvusios nelaimingos invazijos.

(Nukelta į 2 psl.)

JAV Lietuvių Bendruomenės III-ji Centro Valdyba. Sėdi iš kairės: inž. V. Adamkevičius -- vicepirmininkas, J. Jasaitis -- pirmininkas, kun. St. Šantaras -- vicepirmininkas, Stovi: Z. Dailidka -- išdininkas, adv. Alg. Keželis -- narys teisiniams reikalams, J. Ignatonis -- narys švietimo reikalams, K. Januška -- sekretorius.

V. Noreikos nuotrauka

IŠEIVIJA SU SAVIM NEŠASI LAISVĖS KOVOS IR TAUTINIO IŠSILAIKYMO PAREIGAS

Į Dirvos redaktoriaus klausimus atsako LB Centro Valdybos vicepirmininkas

inž. Valdas Adamkevičius

Neseniai Clevelande lankėsi naujosios JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybos vicepirmininkas inž. VALDAS ADAMKEVIČIUS. Ta proga mes ir kreipėmės keliais klausimais parodyškinti būsimus bendruomeninius darbus.

--Iš pranešimų žinome, kad trečioji JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba pradėjo savo pareigas. Įdomu, kaip pasiskirstė Bendruomenės darbo sritis?

--Naujoji LB vadovybė ateina dirbti ne į apleistą veiklos dirvoną, bet į jos pirmtakų gani aiškiai išvartą darbo barą.

Tad skirstantis darbo sritis prisilaikyta pagrindinių Lietuvių Bendruomenės gairių: lietuviybės išlaikymo ir kultūrinio bei švietimo darbo sričių. Administraciniai, be įprastinių sekretoriato, išdo, švietimo bei kultūrinių reikalų tvarkytojų pozicijų, naujoji CV įvesdino socialinių -- teisinių ir jaunimo reikalų atsakomą pareigūnus. Tai savaime praplėtė naujas darbo sritis.

Noriu atkreipti dėmesį į tai, kad kai kurios administracinės pozicijos liko sujungtos, kaip informacinė tarnyba su sekretoriatu, vicepirmininkų neapibrėžtai darbo pozicijai pavesti kultūriniai ir jaunimo reikalai.

Paskiri nariai lietuvių visuomenei jau yra žinomi ir čia jų neminėsiu.

--Į kurias Bendruomenės darbo sritis numatoma daugiausia kreipti dėmesio?

--Visuomeninėje veikloje, kiekviena organizacija yra sukurta specifiniam darbui. Jos tikslai nusako užsibrėžto darbo sritis ir atsakomybę. Tam jina ir skiria visą savo dėmesį. Darbo sritis yra lygiai svarbios, reikalaujančios proto, darbo bei dėmesio sukaupimo užsibrėžtų tikslų įgyvendinimui.

Liet. Bendruomenės darbo sritis esu nusakęs ir galvoju, kad LB Centro Valdyba rimtai ir su vienu atsakomybės jausmu dirbs užsibrėžtose rėmuose, prisilaikant Liet. Bendruomenės statuto ir Lietuvių Chartos dvasios, neišskiriant nei vienos darbo srities.

--Prieš kiek laiko Dirvoje esame kėlę klausimą, kad Bendruomenei tiktų kasmet suorganizuoti JAV ir Kanados lietuviško jaunimo bendrą stovyklą ar kitokį susiejimą. Kaip jūs į tą reikalą žiūrite?

--Lietuvių jaunimo organizacijos kasmet ruošia stovyklas, suvažiavimus vasaros kursas. Šiuose susibūrimuose yra atliekamas neabejotinai didelis lietuviškumo darbas. Čia gimsta naujos idėjos, stiprinamas išpareigojimas lietuvių, sustiprėja lietuviškojo dvasioje -- aplinkumoje.

Esu didelis šalininkas šių vasaros stovyklų, tad Dirvos išskeltą pasiūlymą sveikinu. LB Centro Valdyba, esu tikras, skatins šiuo reikalu besidominčius ir pati studijuos techniškasias (Nukelta į 3 psl.)

NEO LITHUANIA SUKAKTUVINIS LEIDINYS

1962 m. lapkričio mėn. 11 d. sukaks 40 metų nuo įsisteigimo tuometiniame Lietuvos Universitete. Kaune. Lietuvių Studentų Tautininkų Korporacijos Neo-Lithuania. Šią sukaktį nori reikiamai atžymėti nūn išeivijoje veikiantį Korp! Neo-Lithuania, tos pačios Korp! tėsins.

Be kita ko, numatoma sukakties proga išleisti leidinį.

Kaip Korp! suvažiavime paaikškėjo, kalbamam leidiniui yra pakviesti ir pasižadėję paruošti straipsnius visa eilė vyresniųjų korporantų, būtent: Prof. Dr. J. Puzinas -- Nuo Vilties ligi Pro Patria. Prof. Dr. J. Baly -- Tautologija -- tautinės ideologijos šaltinis. Architektas J. Mulokas -- Tautinė lietuvių architektūra, Prof. Dr. V. Čepas -- Neo-Lithuanijos spinduliavimas į kitas lietuvių jaunimo organizacijas, pedagogė Aldona Augustinavičienė -- Filijos -- Korp! Neo-Lithuania seserys ir kit.

Istorinę Korp! 40 metų kelio eigą ruošia Dr. B. Nemickas.

Leidinio redakcinė komisija: Dr. B. Nemickas, P. Ališauskas, A. Diržys ir A. Sodaitis. Visi gyvena New Yorko rajone.

VIENOS RŪŠIES KOLONIALIZMAS DINGSTA, O KITOKS GIMSTA

(Dirvos specialaus korespondento Paryžiuje)

Anglija buvo valstybė, turinti daugiausia kolonijų, kurios skirstėsi į dominijas, protektoratus ir paprastas kolonijas. Didžioji jų dauguma jau tapo nepriklausomomis valstybėmis, kurios tačiau sudaro ar liko Commonwealthe.

Jas visas jungia "karūna". Jie visi, norsturdami savąsias naujų valstybių, pilietybes, tebėra Anglijos piliečiai. Visi priklauso sterlingo zonai. Jų visų "bankas" -- Anglija.

Jos visos turi dideles lengvatas eksporto - importo srityje. Anglijos prekės moka mažesnius muitus jas eksportuojant ir buv. kolonijoms. Buv. kolonijų prekybos importuojamos į Angliją naudojasi tom pačiom sąlygom.

Didelis jungtukas tebėra kalba. Daugumoje naujųjų valstybių anglų kalba liko valstybine kalba. Tai vienintelis būdas susikalbėti įvairių kilmės bei genčių juo dėsniams ar indams.

Pirmas milžiniškas smūgis Anglijos prestižui buvo 1961 m. kovo 15 d. Tada Pietų Afrika išstojo iš Commonwealtho, kurį daugumoje dabar sudaro spalvotos taos. Senosios baltųjų deminijos, kaip Kanada, Australija ir N. Zelandija, tebeįeinančios į Commonwealthą, vis labiau ekonominėje ir strateginėje srityje ima priklausyti nuo JAV. Pati Anglija, po Singapūro smūgio 1942 m., kur jos laivynas smarkiai nukentėjo, perleido Viduržemio jūros sargybą JAV 6-ajam laivynui. Laivynas, ta Anglijos pažiba, neturėdamas pakankamai atominio apginklavimo, tapo antraeilė jėga tautinėje ir tarptautinėje plotmėje.

Macmillanas liko dekolonizacijos čempionas. Pernai, lanky-

damas Afriką, patarinėjo "eiti pagal šių dienų vėją". Tai reiškia, palaikyti daugumos vietinių gyventojų norus -- per savivaldą eiti į nepriklausomybę.

Anglijai, palyginus, lengvai pavyko dekolonizuoti Vak. Afriką -- Ghaną, Nigeriją, nes tuose kraštuose buvo labai mažai anglų, daugumoje vien valdininkai. Rytų Afrikoje procesas vyksta sunkiau, nes ten seniai gyvenę angliai nenori atsakyti savo privilegijų ir būti vietinių gyventojų valdomi.

Pats valdžios perdavimas vyksta labai sunkiai. Yra begalinė kova tarp juodųjų tautų šefų, kurie yra jau europietiškos kultūros ir išlavimo, ir vietinių karaliukų bei burtininkų, kurie dar labai daug kur turi savo gerbėjų ir pavaldinių.

Kadaise Berlyno Konferencija 1885 m. išdalino juodąją Afriką tarp didžiųjų Europos valstybių, neatsižvelgdama nei į geografines nei į ekonomines galimybes. Dažnai tada viena gentis buvo padalinta tarp dviejų trijų valstybių. Žodžiu, dalino remdamiesi visai kitais, negu būsimais -- tautiniais tų kraštų principais.

Užtat, dabar nuolat kyla ginčai ir nesusipratimai. Pav., prancūzų ir angų Kamerūnas norėtų susijungti, Nigerijos ir Ghanos prezidentai lenktyniauja norėdami sudaryti Vak. Afrikos Federaciją, kuriai priklausytų Kamerūnas, Togo, Senegalis, Mali, Bet kuris iš jų taptų pirmininku?..

Nkrumah prikiša Naseriui jo mėgiamą titulą "Afrikos globėjas", sakydamas, kad Afrikoje yra daugiau juodųjų nei arabų. Ir todėl tas titulas priklausytų juodosios rasės žmogui, aišku, atsimindamas save patį.

Anglai ilgą laiką smarkiai palaikė ir "šokinėjo" apie Nkrumah tikėdamiesi, kad jam pasiseks įvykdyti planus. Ir galvojo kad gal tuo būdu Vak. Afrikos Federacija įeis į Commonwealthą. Greitai teko nusivilti iškilus buv. Belgų Kongo revoliucijai. Nkrumah stojo Lumumba pusėje ir tuoj gavo didelę pagalbą ginklais ir ūkiniais gaminiais iš Sovietų Sąjungos: šiais metais liepos mėnesį jis išvyko aplankyti komunistinio bloko kraštų ir Kinijos, kiekviena proga prikišdamas Anglijai, kad ji liko "kolonijomis išnaudotoja". Anglai tylėjo ir nekreipė dėmesio į tą "antautį". Jau tada karalienės vizitas buvo numatytas Ghanoje.

Commonwealtho kraštuose ima viršyti šefai, smarkūs nacionalistai, kurie nori kuo greičiau išsitraukti bet kokios priklausomybės ryšius su Anglija. Jie stengiasi sudaryti sąlygas, kad gautų jiems reikiamą pagalbą iš kitur. Aišku, tą paramą "patogiausiom" sąlygom duoda komunistiniai kraštai, puikiai slėpdami savo tikrąjį tikslą -- netiesioginį tų šalių užvaldymą.

1957 m. pats Macmillan pasakė, kad tarptautinių ginčų ir nesusipratimų teatras persikėlė į Afriką. Tas žemynas yra varžytinių objektas tarp Sov. Sąj. ir Europos. Europa jo nustoja, nuostoją milžiniškų žaliavos šaltinių. Karo atveju Afrika būtų vienintelė vieta, kur Europa galėtų suteikti savo jėgas "lemiančiam mūšiu". Iš ten įtaisytų raketų bazių galima būtų ginti taip svarbią karą atveju Viduržemio jūrą.

Rusijai Afrika reikalinga panašiais sumetimais: žaliava, karo bazės, ir svarbiausia, tai būtų taškas, iš kurio galima, reikalingi esant, mėginti atsispirti prieš tą milžinišką ir gana pavojingą, nors ir "brolišką tautą" -- Kiniją. Afrika taip pat atidarytų sovietams kelią į Centr. ir Pietų Ameriką.

Anglijai ir Prancūzijai buvusios jų kolonijos slysta iš rankų. Žinome ir sutinkame, kad kolonializmo gadynė baigėsi. Bet reikėjo sugebėti su tais naujais kraštais palaikyti tamprius ryšius, sugebėti užkirsti kelią į jas Sov. Sąj. Priešingai, dažnai jos atsisako nuo savo autoriteto tuose kraštuose ar jį mažina, kad tik nurytų komunistus (!). Tai prilygsta savo rankomis anglų žarstymu rusiškąjam pečiui.

Rusiškas komunizmas paleng-

LAIŠKAS PULGIUI ANDRIUŠIUI (2)

STASYS SANTVARAS

Rojaus vartų veikėjai sudaro dvi grupes: suaugę ir vaikai. Suaugę -- tėvai ir vyresnieji -- apmesti taikliai, bet gal daugiau impresionistiškai. Pagrindiniai i Rojaus vartų apysakos charakteriai yra vaikai -- Narba, Stasius, Baliokas, Juza. Visi jie gyvi, savaimingi, vaikiškai išmintingi ir gudrūs, nuolat į savo veiklą įkinkė lakius vaizduotės žirgus. Tuo požiūriu Rojaus vartai, berods, taip pat yra mūsų grožinės literatūros retas svečias.

Mielas Pulgi, teisybę Tau sakau, smagu buvo į vaikystę sugrįžti. Gal man svetimėnis mano bendravardis Stasius. Jis gudrus bernas, išradingas ir apskrus, bet aš niekad nemėgau mušti ir pešioti už save mažesnių. Tikri mano broliai Narba ir Baliokas. Suprantamas man yra smalsumas, prietarinėjimas, suprantama ir ta didelė akim baimė.

Skaitydamas Rojaus vartus, aš pats gyvai prisiminiau savo tėviškės priemenę. Ak, kokia ji būdavo baugi ir nepatikima! Ir ko toji priemenė nebuvo atsitikė! Vieną sekmadienį, pačiame vidurdiene, pro aukštinių į degantį židinį įkrito juoda višta. Ji sukliko, suriko negirdėtu balsu ir dingo. Visi, kas gyvas, šokom jos ieškoti, bet nei priemenė, nei kieme neradom. Aš beveik ir šiandien tikiu, kad į mūsų priemenę buvo įskridęs velnias...

Gal tokių prajovų savo priemenėse nematė Narba ir Baliokas, bet manęs visai nestebina, kad juodu, ypač žiemos vakarais, zovada bėga per namų priėngį, perpildytą paslapčių ir siaubo...

Spalvingi jų žaidimai, nepaprastai gražūs pasikalbėjimai, gyvas vaikiškas dromas, simpatiški veidai. Ir aš drauge su jais tikiu, kad pavasario grįžimas -- tai tikri rojaus vartai...

Dabar, laikydama šis įprastinės recenzijos standartu, turėčiau Tavo knygą rekomenduoti skaitytojui. Tačiau, mielas Pulgi, leisik ir vėl atsiremti į pavyzdį. Ir nedaryk rūstaus veido, kad aš vėl grįžtu prie asme-

minių nuotykių. Mat, kaip mūsų bočiai sakydavo, savi marškiniai yra arčiausiai kūno...

Atvirai, Pulgi, Tau prisipažinsiu: Bostone man priktų vardas Barbė devyn-darbė! Jeigu atsimeni, nemoku, nepajėgiu atsikalbėti, todėl šiandien jau neberandu savo mieste tokio lietuviško sambūrio ar veikėjo, kuriam nebūčiau stojęs į talką. Rašau raštus, adresus, montažus, straipsnius ir korespondencijas, kur pakviečiamas -- dalyvauju, ką suprasdamas -- neatsakau pasisakymo ar sugestijų. Atseit, būtų galima sakyti, čia esu reikalingas ir populiarus.

Ir, štai, kai Atidarų langų buvo atspausdinta 800 egz., mano geras bičiulis Jurgis Jašinskas (Chicago Naujienose jis turi atskirą kėrtę) buvo įtikėjęs, kad tiek knygų per mėnesį laiko išgrabstys Bostono lietuviai! Ar jis turėjo tokiam entuziazmui koki nors pagrindą? Gali būti, nes tas vyras nėra aklas. Tačiau J. Jašinskas, per savaitę kitą išgirdęs gal keletą būdų, kaip išgauti "ne", turėjo savo tikėjime palūžti ir rankas nuleisti...

Žinoma, aprėpęs neblogą patyrimą, tokio tikėjimo neturėjo leidėjas J. Karpovičius. Bet ir jis, pasigavęs progą, norėjo "laime išbandyti". Per naktį dirbęs, jis paruošė 150 egz. Atidarų langų. Remiamas Antano Peklininko, atspausdino šitokių plakatų: "Žandarų viršininkas Rylosuėjus siuntėja scenoje, o jo vaidintojo tik šiandien pasirodžiusi knyga čia viešai laukia skaitytojo". (Mat, aš Kudirką vaidinau Rylosuėją). Ir tas knygas, dar kvepiančias spaustuvės dais, ir tuos šūkius jis atsi-vežė į salę, kur Gustaičių teatras. Lietuvos Himno autorius garbei, vaidino Inčiūros -- Gustaičio Vinčą Kudirką. Tas leidėjo žygis turėjo būti staigmena autoriui ir Bostono lietuvių visuomenei.

Į vaidinimą susirinko gal kiek daugiau negu 700 tautiečių. Rylosuėjus scenoje viliojo merginas, dainavo ir šoko mozurą, o plakatai tikru vardu ir pavarde ieškojo Atidarų langų skaitytojo.

Ir, kokia ironija, tą vakarą 700 tautiečių nupirko 13 knygų! Mano įsitikinimas, kad aš Bostone esu reika-

lingas ir populiarus, supliuško, kaip sujudinto vandens pūslas. Nuo to laiko praėjus naktį jau daug dienų paskendo, o aš ir šiandien to nuotykiu negaliu pamiršti. Lyg ugnies ryškė, jis man tebedegina širdį...

Kai viešai apie tai prasižiojavau, dabar kai kas galės iš manęs pasišaipyti, o gal ir į nugarą įkirsti. Toks tu ten rašytojas, jeigu mieste, kur gyvenai, tik 13 tavo knygų nupirko! Kas bebūtų, o atsitikimas šiuo atveju yra nuoga teisybė.

Patyrimas rodo, kad mūsų žmonės lietuvišką knygą graibsto tik tada, kai juos kokia siaubinga nelaimė ištinka. Gyvendami gerovėje ir taikoje, jie savo pinigų išleidžia "amžinesniams" dalykams. Štai, tas pats leidėjas J. Kapočius leidžia pomirtinę Vinco Krėvės raštų laidą. Krėvė, kaip žinom, yra mūsų klasikas, jo raštai absoliutinės žinovų daugumos pripažinta grožinės literatūros vertybė. Ar Tu manai, Pulgi, kad jo tomai, lyg balandžiai, nutūpę lietuvių seklyčiose ir jau antro leidimo laukia? Priešingai, daugumas jų guli sandėlyje ir guodžia leidėją viltimis, kad į pirmą laidą sudėtos lėšos gal ir grįš... per eilę metų...

Liūdni, klampūs ir net užgaulūs lietuviškos knygos keliai Amerikoje, kur dabar mūsų antra tėvynė. Viena proga savo tautiečiams, nors labai nenorėdamas, aš kalbėjau apie rusų pirklius, kurie patys skaityt nemokėjo, bet savo namuose turėjo puikias bibliotekas. Deja, ir tas kūno žievės neprakirto.

Beje, dar yra šio toks humorigistikos pareikalavimas, bet apsigautum, Pulgi, jei patikėtum, kad, atvykęs į Ameriką, iš to galėtum atsirekti kasdieninės duonos riekę. Juk net Lietuvių Enciklopedija, sena mūsų goda, kelių šimtų žmonių su pasiukojimu kuriamą, medžiaginiu požiūriu vos vos stumiasi į priekį. Lietuvos išugdyta šviesuomenė, kurios dauguma šioj šaly neblogai įsikūrė, lengvesne ranka, kaip Tu sakai, nuperka "degtinės" butelį, ar išisus vakarus prasnūduriuoja prie televizijos aparatų.

Dėl to netektų sielotis, jeigu jų veiduose ir veiksniuose regėtum dvasinį alkį, jeigu matytum nors ma-

VIRŠUJE: Lapkričio 18-toji yra Latvijos nepriklausomybės šventė. Tą šventę, laisvės metais, švėsdavo visos trys Baltijos valstybės. Nuotraukoje vaizdas iš Kauno. Karininkų Ramovės salės, švenčiant Latvijos Nepriklausomybės dvidešimtmetį. Prieky kairėje matyti min. K. Šakenis, min. pirm. kun. V. Mironas ir valstybės prezidentas Antanas Smetona. Toliau matyti min. Stanišauskis, vysk. Bučys, prof. Roemeris, gen. Nagevičius su poniu ir kiti. Dešinėje pusėje aukštieji Latvijos svečiai ir užsienio diplomatai.

M. Smečchauskas nuotrauka

žas jų pastangas, dalyvaujančias savos kultūros palaikyme ir ugdyme. Deja, įsiklausę į savęs ir savo vaikų praradimo simfoniją, gal tik atominės bombos sprogimo jie bus pažadinti. Aišku, tada bus daug kas pražiopsota, daug kas neatlikta ir daug kas "išnyks, kaip dūmas, išblaškomas vėjo"...

Tačiau, mielas Pulgi, dar atsiras šimtinė kita lietuvių, kurie Tavo apysaką Rojaus vartus parsineš į savo namus, ja džiaugsis ir gėrėsis. Tai mažuma, likutis mūsų didžiosios tremties! Nenutruk su ta mažuma bičiulytės ryšių, Pulgi, rašyk ir pasakok savo turtingą ir gražią kalbą, nes toje mažumoje, kaip Dr. J. Girmius sako, glūdi mūsų buvimo pateisinimas.

Mirusių sielų, nors jos šiandien ir povų puikybės dangstyti, neprikelsi ir jokių gaudinimų nesugraudinsi. Nebent kokie stebuklai padangę imtų rodytis...

Artinasi metinės šventės. Ar negalėtum, mielas Pulgi, jeigu neturi briedžių, pasi-kinkyti porą tuzinų kengūrų ir atskirti senų draugų aplankyti? Dėkoju Tau visą širdim už Rojaus vartus, bet ir priduriu: esame didžiai Tavo veido pasiilgę!

Pulgis Andriušis: ROJAUS VARTAI, apysaka. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 28, 1960 m. Knygų kaina: minkštais viršeliais 1 dol., kietais 1 dol. 50 centų.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

DIRVA

- THE FIELD -

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
H. Anderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Nei šaudo, nei karia, bet kitaip naikina

Sovietinį gyvenimą stebintieji mato, kad šiuo metu, didieji komunistų vadai esdami didžiuosius, naudoja kiek kitokius metodus. Anksčiau, Stalino laikais, buvo labai madoje šnipų, tėvynės išdavikų ir perversmų organizatorių bylos ir šaudymai.

Visi tie šnipai ir išdavikai, svetimoms valstybėms pasidavę, buvo ne kas kitas, o Stalino asmeniniai ar jo užimtos linijos priešai, bet tie patys komunistai. Jie, iš esmės nenorėjo pakeisti komunistinės sistemos, tik į komunizmą norėjo eiti kiek kitokiais keliais. O Stalinas, norėdamas komunistiniam soste išsilaikyti, nesiskaitė su tokių konkurentų likvidavimo priemonėmis. Apsistatę įbaugintais agentais, konkurentams rengė teismus, juos šaudė ir korė.

Buvo nemažai atvejų, kad į tokias konkurentų egzekucijas, Stalina pakurstė ir užsienis. Ypač, kada pradėjo stiprėti raudonoji armija ir kilti jos naujieji vadai. Tos užsieninės jėgos, negalėdamos tiesioginiai raudonosios armijos kovingumo mažinti, tai darė kitais būdais. Ir vienas iš jų buvo — Stalinui pakišimas žinių, kad tie vadai nori jį nuverst. Ir to užteko, kad daug karinių vadų buvo likviduoti.

Antrasis pasaulinis karas Sovietų Sąjungą užtiko, ypač karinių vadų požiūriu, labai demoralizuotą. Nors pati armija buvo milžiniškai išauginta, bet karinių vadų autoritetas buvo beveik sunaikintas. O Stalino valdymo metodai buvo taip daugumai gyventojų įkyrę, kad trokštė troškė kokių nors permainų.

Tokiai vidaus būklei esant pilnai suprantama, kodėl Sovietų Sąjunga pirmomis karo dienomis su Vokietija taip skaudžiai pralaimėjo. O masiniai karių pasidavimai į belaisvę ir buvo geriausias ženklas, kad karys nemato tikslo mirti už sovietinę žemę ir komunistinę santvarką.

Karo specialistai tvirtina, kad tie pralaimėjimai būtų buvę dar didesni, jei prieš tai Sovietų Sąjunga nebūtų turėjusi geros pamokos kariaudama su Suomija. Iš tos pamokos, patyrę prieš mažą Suomiją didelius pralaimėjimus, sovietai pasimokė ir kai ką, iki karo pradžios su Vokietija, jau buvo pertvarę.

Jei karo pradžioje Vokietija į Sovietų Sąjungos valdomas žemes būtųėjusi su konstruktyvia ir laisvę nešančia programa, Sovietų Sąjungos problemas šiandien jau nebūtų. Bet Vokietija, apsvaigusi pergalėmis, darė klaidą po klaidos. Gyventojai, pamatę, kad viena bailsi sistema pakeičiama ne kiek negeresne kita, ir dar svetima, pradėjo priešintis. Ir komunistų propagandistai tai išnaudojo. Prasidejo agitacija apie šventą tėvynės karą, apie geresnį ateities gyvenimą. O vakarų valstybių pagalba, ypač Amerikos, ne tik materialiai ir kariniai Sovietų Sąjungą pakėlė, bet pakėlė ir gyventojų moralę priešintis.

Dabar, po Stalino mirties įsitvirtinęs Chruščiovas, atsimindamas Stalino režimo rezultatus, paėmė kitą savo konkurentų naikinimo kryptį. Kol kas nei šaudo, nei karia, bet naikina antpartiniais kaltinimais. Ir tai daro atsimindamas, kad šiuo metodu savo konkurentus naikinant, jei vėl įvyktų ginkluotasis susidurimas su Vakarų jėgom, būtų mažiau apatijos, o daugiau pasipriešinimo. Tik dėl tų pačių motyvų ir gyventojų apripinimas būtino reikalingumo prekėmis ar reikmenimis, kiek gerinamas.

Bet kas tinka didiesiems konkurentams, tai visiškai netaikoma mažiesiems pavaldiniams, saviems ir iš kitų tautų pavergtiems. Jų lydinimas į Sovietų Sąjungą, jei reikia naikinimas — trėmimas, kalinimas ir šaudymas, tebeina. Tik ir čia yra kiek naujovės, nes, tai daroma žymiai tyliau, mažiau gasdinant savuosius ir svetimuosius.

B. G.

Neolituany iškilmėse Chicagoje, mergaičių arbiter elegantiarum sen. B. Cicėnaitė (dešinėje) įteikia naujai pakeltai į seniores Gražinai Reikalaitėi gėlių puokštę. V. Juknevičiaus nuotrauka

SVEIKINIMAS NEO LITUANAMS

J. Bachuno žodis lapkričio 11 Chicagoje

BRANGŪS NAUJALITUAVIAI!

Man didžiai malonu pasveikinti jūsų gausų ir svarbų suvažiavimą, jau ketvirtą Amerikoje. Gal nesuspyksite, kad čia savaip, grynai lietuviškai, jus pavadinu. Jūsų lotyniškas pasivadėjimas taip pat geras, teisingas ir gražus, bet mano ausiai neblogiau skambėtų ir jo lietuviškas vertimas.

Kai prieš daugiau kaip keturiasdešimt metų atskūrė Nepriklausoma Lietuvos valstybė, ji, nors ir remdamasi senu istoriniu pagrindu, buvo senos tautos sukurta nauja valstybė, nauja Lietuva, taigi, Neolituania. Ir jūsų tėvai bei vyresnieji draugai tada buvo daugiausia jauni, taigi ir nauji. O ir jūs patys tada ne vienas gal tik kūdikiais ar dar net visai tuo metu negimę buvot. Tad visi nauji lietuviai, neolituanai.

Gana nauji ar apynauji jūs tebesate ir Amerikoje. Savo dvasia, būdu ir išsilavinimu, jūs visi esate tos naujos, nepriklausomos Lietuvos gaminys ir paveikslas. Ne visi tačiau svetimi ar nežinomi ir mums, vyresnės kartos lietuviams amerikiečiams. Vienas kitas iš mūsų sutapome su jūsų siekimais dirbti Lietuvos labui ir esame kiek prisidėję bent medžiagiškai pasistatyti jums gražius rūmus Kaune, kuriuos šiandien šeiminkauja svetimi įsibrovėliai. Bet aš tikiu, kad tie namai jūsų tebelaukia sugrįžtant, ir ne vienas iš jūsų ilgėtis tos jaukios pastogės, kurioje pralaidote savo pačius gražiausius jaunystės metus.

Bet tai būtų atsiminimai... Neabejoju, brangūs ir malonūs jūsų širdims, šiandien susirinkusiems į šį sąskrydį ir jau galvojantiems, kaip derės paminėti jūsų korporacijos besitartinančias 40 metų sukaktuves. Aš visada aukštai vertinu teigiamus, kūrybiškus atsiminimus, jų atkartotus naujus išgyvenimus, o taip pat ir prasmingas suka-

ves, kurios skatina mus ne tik kokių reikšmingesnių įvykių ar žmogų paminėti, bet ir naujos stiprybės ir gyvenimo išminties ta proga pasisemti.

Bet tai ne vienintėlis uždavinys ir tai neturėtų būti visas mūsų gyvenimo tikslas šioje šalyje. Naujosios Lietuvos idealai, įsikūniję prieš 40 metų, o pirmiausia mūsų tautos laisvė ir valstybinė ir nepriklausomybė, nėra juk nei praeinantys, nei senstantys. Ir jūsų šūkis Dėl Tėvynės -- juk visada lieka tas pats. Jo dvasia yra nuolatinė, nepriklausanti nuo tautos gyvenamojo laiko, politinių santvarkų ar asmenų. Bet kadangi gyvenimas keičiasi, tai būdai tam šūkiui pateisinti ir įgyvendinti taip pat nuolat turi keistis, naujoms sąlygoms ir naujiems reikalams verčiau prisitaikyti. Ir ne tik prisitaikyti, bet ir atspėti, nujausti, kas labiausiai šiuo metu ir ateičiai derėtų daryti. Ir reikštis taip kūrybiškai, kad vėl nusipelnymėt naujosios Lietuvos kūrėjų vardo.

Mano žilas plaukas, amžius ir šio toks Amerikos lietuvių gyvenimo sąlygų ir mūsų žmonių būdo pažinimas bei patyrimas tegu liudija, kad toks uždavinys čia nėra lengvas. Nusivilti visuomenine veikla, susidomėti tik savo asmeniniu reikalutenkinimu čia, kaip gerai žinote, yra labai dažnas reiškinys, pavieniam as-

meniui ar šeimai gal naudingiausias ir lengviausias.

Šio suvažiavimo prasmė, kaip ir visa jūsų korporacijos reikšmė Amerikoje prasmė yra ne tiek jausingu paminėjimu parengimais ir praeities prisiminimu naujais išgyvenimais, bet nuolatiniu pasiryžimu toliau kūrybiškai dalyvauti naujosios Lietuvos laisvės byloje. Kas idėjiniai yra bendra ir nepraestina, tas lieka, bet būdai ir priemonės idėjai įgyvendinti, gali ir privalo keistis pagal sąlygas ir nuolat iškylančius naujus uždavinius.

Nesislėpsiu, kad to aš -- ir tikriausia ne vienas toks -- iš jūsų kiek pasigendu, nors ir labai teigiamai vertindamas jūsų ligšiolinį įnašą Amerikos lietuvių visuomeniniame gyvenime. Ir tas taikytina ne tik jums, bet mums visiems, visoms Amerikos lietuvių srovėms. Sakoma, kad tobula esanti visų išeivių būdo sąvybė. Gal ir taip. Bet tik tol mes būsimė kūrybiški ir gyvi, kol prieštaraujame tai ligai, kol kasdien ieškome naujo. O ši pareiga juk pirmiausia privaloma Naujosios Lietuvos, Neo-Lituanijos vardo akademinė korporacijai.

Šia prasme aš jus nuoširdžiai sveikinu, linkėdamas vėl augti ir išskleisti naujus žiedus Lietuvai vėl jų reikia -- ir gal labiau, negu prieš 40 metų.

ŽINOTINOS SMULKMENOS IŠ JAV ISTORIJS

Amerikos himnas THE STAR SPANGLED BANNER buvo parašytas 1814 metais. Taigi praejo daugiau kaip šimtas metų, kol 1931 m. kovo 3 dieną jis buvo pripažintas oficialiu Amerikos himnu.

Abrahamo Linkolno protėviai atkeliavo į Ameriką iš Anglijos, iš Hingham ir Norfolk County. Ten vienoje vietos bažnyčios nišoje stovi Linkolno biustas, o apačioje lenta su užrašu: Šitoje parapijoje gyveno daug Linkolnų generacijų, Abrahamo Linkolno protėvių. Jam, garbingiausiam šios giminės, pastatytas šis paminklas su viltim, kad jis bylos visiems laikams ir visiems kraštams prieš neapykantą, o tik apie meilę visiems.

Ar buvo atsitikimų, kad kiti kraštai padėtų amerikiečiams? Atsakymas teigiamas. Lenkijoje vaikai ištuštino savo taupymo dėžutes ir nusiuntė pinigų Amerikos vaikams, kurie dėl Mississippi upės potvynio 1920 metais buvo pasidarę benamiais. Ir šiemet Vakarų Berlyno gyventojai atsiuntė savo auką nukentėjusiems nuo potvynio.

Visi žinome, kad Amerikos Laisvės varpas yra Philadelphiaje. Bet jis buvo ten ne visą laiką. Kada Anglijos kariuomenė 1777 metais užėmė Philadelphiajį, Amerikos kariuomenė rugsėjo 18 d. pakrovė varpą į traukinį ir nusiuntė į Allentowną,

kur varpas kabėjo bažnyčioje ligi 1778 birželio 27 dienos. Po to vėl buvo sugrąžintas į Philadelphiajį.

Pirmas Amerikos pašto ženklas turėjo George Washington portretą. Tas ženklas buvo provizorinis, jį išleido New Yorko pašto viršininkas 1845 m. liepos 15 d.

Pirmas bendras JAV pašto ženklas buvo išleistas 1847 m. liepos 1 d.

N.B.

NORĖČIAU SUTIKTI

Jūs Dirvoje rašėte, kad šiuose rinkimuose demokratai laimėjo ir tuo lyg buvo gyventojų pareikštas pasitenkinimas dabartinės JAV valdžios politika ir darbais.

Norėčiau priminti, kad jei tai yra gyventojų pasitenkinimo pareiškimas, tai toks pareiškimas pastoviai mažėja. Štai, po rinkimų New York'e ir New Jersey, kur laimėjo demokratai, buvo plačiau panagrinėti balsuodumėnys, juos lyginant su demok-

IŠEIVIJA SU SAVIM...

(Atkelta iš 1 psl.)

bendros stovyklos įgyvendinimo galimybes.

--Tai vienur tai kitur užsimenama, kad Bendruomenė turėtų daugiau dėmesio skirti ir politinių klausimų kėlimui ar jų sprendimui. Kaip į tai jūs, o gal ir visa naujoji valdyba, žiūrite?

--Atsakant į šį klausimą išreikšiu ne valdybos, kuri šiuo reikalu dar neturėjo progos pasisakyti, bet asmeninį savo nusistatymą, kurio laikysiuos visuose LB Centro Valdybos šios problemos svarstymuose.

Kiekvieno žmogaus fiziologiniam išsilaikymui gamta yra uždėjusi pareigas, kurių nesvarstome, bet sąžiningai vykdome. Priešingu atveju žūtume.

Išėivija su savimi nešasi tautinio išsilaikymo ir kovos už valstybinę laisvę, pareigas. Jei jų neišpildysime, žūsime. Todėl mūsų pareiga kiekvienu metu, pavieniai ar organizuotai, dirbti politinį darbą.

Lietuvių Bendruomenė turės efektingai ir laiku reaguoti į Lietuvos laisvės atgavimo pastangas ir gyvai juose reikštis. Ši pareiga yra uždėta kiekvienam sąmoningam lietuviui, jos nesikratys ir Liet. Bendruomenė.

Tebūnie lietuvių visuomenei užtikrintas vienas skirtumas, jog Liet. Bendruomenės Centro Valdyba prasmingai atskirs du dalykus: politinį darbą nuo politikavimo. Politikavimui, ir dar bergždžiam, Liet. Bendruomenėje vietos nebėbus.

Kadangi politinis darbas, mano išsakytoje dvasioje yra pareiga, išplaukianti iš tautinio išsilaikymo problemos, tai Lietuvių Bendruomenė neskaityo jo specialia darbo sritimi, tos srities nevardina bet atliks savąją pareigą, tikiuosi, bendradarbiaujant su visais lietuviškais veiksniais ir visuomene.

--Ko naujoji JAV Lietuvių Bendruomenės vadovybė pageidautų iš lietuviškos spaudos?

--Įvertinant lietuviškos spaudos įnašą tautos gyvenime -- spauda informuoja ir formuoja visuomenės nusistatymą įvairiais klausimais, jina puoselėja lietuvišką kultūrą, skatina dirbti lietuviškos darbą, tai galima tik pasidžiaugti lietuvišku spausdintu žodžiu. Linkėtina, kad spauda tvirtų ir pasiektų kiekvieną lietuvišką šeimą.

Kadangi klausiate pagėdavimų, tai reiškiant padėką spaudai už Liet. Bendruomenę parodytą prielankumą, norėčiau paprašyti, kad ir ateityje Liet. Bendruomenė būtų rodomas nuoširdus teisingumas bei objektyvus jos pastangų ir darbų vertinimas. Bendrai, spaudos puslapiuose, nagrinėjant lietuviškas ir bendruomenines problemas, neturėtų rasti vietos siauras ir pagieža persunktas bei istoriniais pelėsiais dvelkiantis tarpgru-pinis sąskaitų suvedinėjimas.

B.G.

ratų gautais balsais dabar ir ankstesniuose rinkimuose. Ir tie daviniai demokratams nepalankūs. Balsų skaičius pastoviai mažėja.

New Yorke respublikonų gautų balsų skaičius padidėjo 7% o New Jersey beveik 5%. Panašiai yra ir kitur, kur šiais metais buvo didesni rinkimai ne į vietines savivaldybes.

P. PAROKAS, New York

NEREIKĖTŲ TAIP DARYTI

Dažnai pavartau Australijos lietuvių laikraštį "Mūsų Pastogė". Įdomu pasekti, kaip gyvena ten nukeliavę lietuviai, kurių tarpe yra ir vienas kitas mano artimųjų.

"Mūsų Pastogė", atsimenant ten esančias ribotas laikraštinio darbo jėgas, neblogas laikraštis. Tik man nepatinka kai kurie matomi reiškiniai. Sakysim, kai kada "Mūsų Pastogė" perspausdina iš Dirvos vieną kitą rašinį. Ir po tuo rašiniui nepadedą Dirvos vardo, bet kažkokį sutrumpinimą -- Drv. Aišku, kad iš tokio sutrumpinimo niekas negali susigaudyti, kad tai Dirvos straipsniai.

IGN. STIEBAITIS, Chicago

Chruščiovo "New Look"...

SPORTO DIENOS

ATEITIS JAU DABARTIS

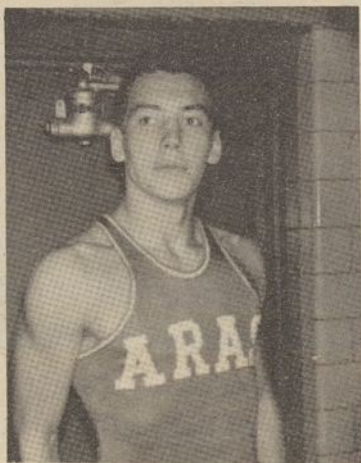
Pernai Sporto Dienų skiltyse, vertinant Chicago lietuvų krepšinio komandų pajėgumą, Lituanica pranašaujančiai buvo įreikiama praeities, Neris -- dabarties ir Aras ateities vardu. Pranašystės pildosi. Lapkričio 11 - 12 d. Chicagoje buvo prarvestos vyrų krepšinio pirmenybės ir pirmoji vieta teko anuomet ateities vardu pavadintai komandai.

Naujas Chicago miesto lietuvų vyrų krepšinio meistras yra Aras. Jam teko ir Lietuvos Generalinio Konsulo dr. Petro Daužvardžio pereinamoji dovana. Šią dovaną du kartus yra laimėjusi Neris ir vieną kartą Lituanica.

Pirmenybėse dalyvavo Aro, Jūros ir po dvi Lituanicos ir Neries komandas. Dauguma sporto mėgėjų ir šiemet tikėjosi baigėme pamatyti Lituanicos ir Neries 1-ųjų komandų susitikimą. Deja, pirmenybių eiga kitaip lėmė. Baigėme susikibo Aras ir Jūra, o Lituanicos ir Neries komandoms teko varžytis dėl 3 - 4 vietos.

Baiginių susitikimą iš dalies lėmė ir viena nepavykusi Neries kombinacija. Mat, jaunieji Neries krepšininkai, paprastai pirmenybėse žaidžia klubo II-je komandoje, pasižovė žūt būt "sunaikinti" Arą. Būtinai norėta Arui atsilyginti už padarytą "skriaudą" šių metų Š. Amerikos Lietuvių Žaidynėse Toronte. Kaip žinoma, Neris Toronte pasivėlavo ir Arui laimėjimas buvo pripažintas be žaidimo. Vėliau, Aras patekęs į baigė, sudoravo Clevelando Žaibą 105:63 ir

laimėjo jaunių meistro vardą. Pirmas pirmenybių rungtynes Aras žaidė su Lituanica II ir nesunkiai laimėjo 69:51 pasekme. Antrose rungtynėse, pagal ištrauktus burtus, Aras turėjo susitikti su Neries I komanda.

Iškilus Chicago LSK Aro krepšininkas Artūras Vasys. Be krepšinio Arūnas reiškiasi amerikiniame futbole ir lengvoje atletikoje.

P. Žumbakio nuotrauka

Tai yra toji komanda, kurios sudėtyje nuo seno matomas Varnas Valaitis ir kiti, Neries jaunieji užsispyrus ir kitiems neprotestuojant, Neries II komandai buvo suteiktas I-sios komandos vardas. Tokiu būdu ji pakliuvo į priešingą pirmenybių lentelės pusę ir kartu be žaidimo į pusiaubaigė.

Bešališki stebėtojai tokią Neries elgseną gali drąsiai kritikuoti. Ji keista ir nepatei-

Naujasis FASKo pirmininkas Jaunutis P. Nasvytis.
P. Petručio nuotrauka

sinama. Kartu yra nesuprantamas ir kitų pirmenybių dalyvių nesipriešinimas.

Antros rungtynės į aikštę išbėgo Jūra ir Neries I, pavadinta antrosios komandos vardu. Rungtynės buvo apilygios ir Jūra pasiekė laimėjimą vos vieno taško persvara, 65:64. Po jų pasirodė Aras ir Neries "perkrikštas". Ir reikia sakyti, tam "perkrikštui" žiauriai nepavyko. Rungtynės laimėjo Aras 81:58. Ir tuo pačiu sau užtikrino baigėminį žaidimą.

Kitas baigėmininkas paaiškėjo susitikus Jūrai ir Lituanicai I. Šios rungtynės pasižymėjo įtampa ir permaina. Likus trims žaidimo minutėms, Lituanica vedė devyniais taškais. Kas galėjo abejoti Lituanicos laimėjimu? Deja, rungtynių normalus laikas baigtas 51:51. Vadinas lygiomis. Trijų minučių pratęsimas užtikrino Jūrai 62:59 pergalę.

Chicago LSK Neries pirmininkas Zigmąs Žiupsnys.
P. Petručio nuotrauka

Sekmadienį dėl 3 - 4 vietos rungsi Lituanicos I ir Neries mišri komanda. Neries komandoje vyravo originaliosios I komandos dalyviai. Lituanica savo sudėtyje buvo papildžiusi clevelandiškiu Edvardu Modestu. Rungtynės laimėjo Neris. Jos baigėsi 76:87.

Pirmenybių laimėtoją išaiškino Aro - Jūros rungtynės. Pirmame rungtynių kėlinyje vyravo Jūra ir persvarą išlaikė beveik iki paskutinės minutės. Pačioje kėlinio pabaigoje Aras susiėmė ir baigė 33:29. Antrame kėlinyje Aras nebeatleido spaudimo ir vienu metu net vedė 16 taškų skirtumu. Čia daug Arui padėjo visa "armija" žaidėjų.

Jų turėta keturiolika iš kurių aikštėje matyti devyni. Tuo tarpu Jūra iš viso turėjo tik aštuonis krepšininkus. Rungtynių galutinė pasekmė 72:60.

Pirmenybėse dalyvavusių komandų lygis gana vidutiniškas. Visiems truko susižaidimo. Ir tai nenuostabu, nes krepšinio sezonas dar tik prasideda. Gal kiek savo žaidimu išsiskyrė Aras, jau dvi rungtynes spėjęs sužaisti taip vadinamoje "Pre-Season" lygoje.

Geriausias taškų medžiotojas pasirodė esąs W. Molis iš Jūros, surinkęs 55 taškus. Toliau sekė Aro krepšininkai R. Kroll ir D. Augius. Visų simpatijos atiteko Aro šešiolikamečiui E. Burkauskui.

Pirmenybės sklandžiai pravedė Neris. Žinoma, neskaitant jau minėto "perkrykšto", kuris buvo nuostolingas ne kam kitam, o tik pačiai Neriai.

ptr.

KODĖL GERIAU VAIKĄ LIETUVIŠKAI SKAITYTI IŠMOKYTI PRIEŠ MOKYKLĄ

Su trejų - penkių metų vaiku reikia vistiek būti, jo vieno nepaliksi. Tuo metu prasideda jo kalbos imlumo amžius. Vaikas domisi kalba ir greit pasisavina žodžius. Gali daug mintinai išmokti, jei tik jis girdi, nes jam patinka klausytis.

Bereikia vaikui sudaryti tinkamas sąlygas. Paskaityti, kad vaikas išmokyti nedaug ko tereikia. Daugiausiai dėmesio reikia skirti, kad vaikas įprastų skaityti. Bet tinkamu metodu lengvai vaikas ir tai padaro.

Išmokęs sava kalba skaityti, vaikas išgyvena pirmą didelį džiaugsmą: jis gali pats skaityti!

Be galo svarbu, kad vaikas, kol dar nuo svetimųjų įtakų lais-

vas, kad gali su sava knyga, laikraščiu susigypsyti.

Tik dabar, pirmiausia vaiko skaitytos, nagrinėtos pasakėlės, pasakos, išgyventi skaitymėliai, jam tegali auklėjamosios reikšmės turėti, likti gaivu, įdomu ir naudinga. Ilgai atminty laikytis. Jojo tolimesniam skaitymui kriterium būti. Ne atvirkščiai, ne svetimjojo auklėjimo charakteris sava jam.

Jei vaikas pradeda kartu savąja ir svetimąja kalbomis skaityti mokytis, tai yra lygiai taip pat, kaip ir būtų abiem kalbomis šnekėti pradėjęs. Bendram išsilavinimui nuostolinga ir abiejų kalbų mokymuisi apsunčinimas.

Jei vaikas pirmą svetimąja kalba išmoka skaityti, svetimoji auklėjamoji įtaka, svetimąja kalba įgytas išsilavinimas jojo sąmonėje ir užims pirmą vietą. Ji bus vaikui artimesnė, daugiau viliojanti.

Prisiskaičius svetimųjų, svetimio charakterio knygelė, svetimios buities pasakojimų, savąją knygelę dar sunkokai tapškaitant, vaikas ja nebesidžiaugęs. Ji bus ir skaityti sunki, nemielia ir jau kitų aptemdyta -- blanki, atsilikusi, neberekalinga. Jo šviesaus, brangaus laiko temdytoja, gaisintoja.

Penktaisiais ar šeštaisiais savo meteliais (su pakankamu išsilavinimu, galima ir anksčiau pradėti) prieš mokyklą išmokdamas savo gimtąją kalbą gerai paskaityti ir neblogai parašyti vaikas nuosekliai, išnešant iš jojo fizinio ir psichinio pajėgumo, negaišdamas vispusiškai lavinasi ir stiprėja. Į svetimą mokyklą jis nueina pakankamai inteligentiškas. Vakaraus namie jau lengvai paskaitoma knygelė gali būti jam miela, jo pasididžiavimas. Kol jis įpras į mokyklinį gyvenimą, kol jis pradės ten ko išmokti, namie jis gali, pramogaudamas, toliau lavintis.

Ar tai galima, ar vaikui nekenksminga?

Ir galima ir naudinga. Mūsų kalba fonetinė -- kaip tariame, taip rašome, ir kaip parašyta, taip skaitome. Tai labai tinka vaiko kalbos imlumo amžiaus laikui. Bereikia tinkamo suderinimo, tinkamo metodo.

Kaip ir bendrai gyvenime, taip ir savojo rašto mokant daug lemia geras pagrindas. O geros sekms skaityti mokant pagrindas yra vaiko kalbos žodynas. Suprantamų žodelių, sakinių skaitymas vaiką lengvai, džiugiai nuteikia ir šviesiai jojo atminty lieka. Nesuprantamų žodžių skaitymas vaikui neįdomus, nesudaro intereso skaityti ir greit apkarsta. Tada pasisekimas dingsta.

Todėl labai svarbu, kad vaikas iš pat pradžių šeimoje girdėtų gimtąją kalbą teisingą ir pakankamai žodingą. Nebijokime tarmių, tarmiškai šnekėti. Gimtoji tarmė lieka atmintyje žodingiausia, išsireiškimais turtingiausia. Ne tarmiškumas, bet svetimios įtakos mūsų kalbą skurdina ir tebeskurdina.

Dabar, svetimųjų įtakoj, jauniosiose šeimose jau yra daug žodžių žodelių prapuolę, kurie, namie tebegyvenant, šeimose buvo reikalingi. Visų žinomi ir maželiams aiškūs, suprantami žodžiai tada sudarė savosios kalbos charakterio dalį. Šeimoms dabar reikia daugiau savo kalbą kontroliuoti, kad svetimoji aplinka savosios kalbos būdo nesmelktų.

U. JAUNIŠKIENE

Pennsylvanijos valstybės kurių seniai čia apsigyvenusių šeimų vaikai kalba savotiška kalba, vadinama Pennsylvania Dutch. Jų protėviai atkeliavo čia iš Šveicarijos ir kaimyninio Reinlando.

Laisvės Statula dešinėje rankoje laiko fakelą, o kairėje Declaration of Independence. O ant jos kojų guli sudaužyti tironijės pančiai.

Amerikoje paplito nuomonė, kad indėnai turi plokščias kojas (pilnapadžiai), bet šioji nuomonė yra klaidinga. Tarp indėnų tokių kojų mažiau pasitaiko, negu tarp baltųjų, kurie gyvena miestuose.

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Blshop 2-1397

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygtę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

NAUJI RADIO-PATEFONAI PILNAS STEREO

su dviem prijungiamais garsiakalbiais

Priedas du garsiakalbiai.

VISAI REIKALAI KREIPTIS Į ATSTOVĄ:
S. GRABLIAUSKAS

5 Thomas Park

So. Boston 27, Mass.

Telef. AN 8-5467

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Advokatas Povilas Chalko**, padėjęs įkurti Lithuanian Village bendrovę ir tarpininkavęs jai perkant La Salle kino teatro namus 819-829 E. 185 St., sėkmingai baigė teisinius darbus ryšium su LV b-vės akcijų — šėrų išleidimu, nepaimdams atlyginimo (apie 500 dol.). Praėjusį antradienį įvykusiame Lithuanian Village b-vės direktorių posėdyje, dalyvaujant adv. P. Chalko, buvo jam nuosirdžiai padėkota.

Kol bus išleisti specialios formos šėrai su lietuviška emblema, nutarta nedelsiant išduoti įprastinės formos šėrius visiems Lithuanian Village b-vės akcijas — šėrius užsisakiusiems ir

Parengimu kalendorius

LAPKRIČIO 25 D. L.V.S. Ramovės rengiamas kariuomenės šventės minėjimas.

GRUODŽIO 2 D. Lituanian Village bendrovės šokių vakaras Lietuvių salėje.

GRUODŽIO 30 D. Vysk. Valančiaus Lit. mokyklos eglutė šv. Jurgio parapijos salėje.

GRUODŽIO 31 D. Naujų Metų sutikimas, Naujos parapijos salėje. Rengia L. B. abi apylinkės.

SAUSIO 7 D., 1962 šv. Kazimiero Lit. mok. eglutė Naujojo Parapijoje.

1962 M. SAUSIO 20 D. Clevelando Vyrų Okteto koncertas — balius Naujosios parapijos salėje.

SAUSIO 20 D. Lietuvių salėje Vlodo Braziliulo Uo, dramos studijos premjera. Vad. — B. Sruogos 3 v. komedija. Režisuoja V. Matulionis.

SAUSIO 27 D. Čiurlionio Ansamblio ir šv. Jurgio parapijos choro, pagerbimo banketas — koncertas, Rengia LB Clevelando I-os Apy. valdyba.

1962 m. VASARIO 3 D. LSK Žaibo vakaras — koncertas Slovenian Auditorium.

KOVO 3 D. Dainavos Ansamblio Koncertas — Slovėnų Auditorioje, Rengia LB Clevelando I-os Apyl. valdyba.

1962 m. GEGUŽĖS 12 D. Dirvos jaunųjų talentų varžybų koncertas Slovenian Auditorium.

1962 m. RUGSĖJO 29 D. Dirvos metinis spaudos balius — koncertas.

pinigus su mokėjusiems. Valdžios leista parduoti 50,000 dol. sumai LV akcijų — šėrų. Jų išpardavimo vėjus pagyvinatas. Visuomenė prašoma Lithuanian Village b-vės šėrus įsigyti pas bendrovės direktorius arba Piličių Klube pas vedėją Povilą Šukį (tel. EX 1-1143).

• **Paskaita apie atominę ir vandenilio bombą**, ruošiamą ALTS Clevelando skyriaus, įvyks š. m. gruodžio 3 d., sekmadienį po pamaldų 12 val. Lietuvių salėje. Kalbės dr. inž. Algirdas Nasvytis ir dr. Alfonsas Čechys.

Įėjimas visiems laisvas.

• **Pranešama skautėms**, kad pradžioje metų skelbtas konkursas rinkti eilėraščius, dainas ir lietuviškų laikraščių ir žurnalų, eina į pabaigą. Visos skautės, pilnai užbaigus rinkinius, turi atiduoti savo draugininkėms iki lapkričio 30 d. Tėvelius maloniai prašome savo dukras namuose paraginti, kad laiku užbaigtų konkursinius rinkinius. Gražiausiems rinkiniams bus skiriamos dovanos.

• **Lithuanian Village bendrovės rengiamas šokių vakaras Adventų išvakarėse gruodžio 2 d.** žada būti linksmas ir jausis visiems atsilankiusiems — ir šokantiems, ir nešokantiems. Kvietimų po 1 dol. iš anksto galima gauti pas direktorių ir Piličių Klubą. Alus nemokamas. Eilė stalų bus ir viršutinėje salėje.

DETROITIEČIŲ VAIDINIMAS CLEVELANDE

ALT Clevelando skyriaus pakviestas Detroito Dramos mėgėjų Sambūris vaidina lapkr. 11 d. Karolio teta — J. Brandono 3 v. komedija, pagarsėjusią scenose ir ekranuose.

Sambūrio vadovė — nusipelnusioji lietuvių teatrų aktorė Z. Arlauskaitė — Mikšienė dirba energingai ir keliauja dažnai su savo mėgėjais po įvairias JAV ir Kanados lietuvių kolonijas. Žiūrovams žadėto juoko buvo nemaža. Turinys savotiškas ir su polinkiais į farsą.

Nors šios trupės programose pastatymas niekada neminimas, tačiau tokiam veikale apgalvotas, be nereikalingos maišaties, vaidintojų sugrupavimas scenoje, slinkties pagreitinimas, efektyvių momentų pabrėžimas ir rimtesnis vaidybinės technikos apdorojimas labai praverstų. Ar čia nebus pakenkęs pergeritas vaidinimo išleidimas į sceną su nuostoliais ir autoriui ir aktoriams?

Tatai atsiliepė ir negirtinomis režisūros pasekmėmis; tippai neišryškinti (kaikurie tarytum tik siluetai), santykiai su partneriais kartais neištūra-

KITI RAŠO:

PILSUDSKIAI ŽEMAITIJOJE

"Tautos praeitis" paskutiniame savo numeryje atspaudė Jono Rūgio rašinį apie Pilsudskius. Jame kiek daugiau žinių ir apie J. Pilsudskio, buvusio Lenkijos diktatoriaus ir Vilniaus nuo Lietuvos tikrojo atsikrymo kaltininko lietuvišką kilmę ir sentimentą žemaitijai. Tą rašinį čia ir perspaudiname.

RED.

Lietuvos bajorai Pilsudskiai nuo senų laikų gyveno Žemaitijoje. Tos bajorų šeimos lietuviškumą patvirtina ir senas, lietuviškas pavardės priedas Gine-ta (Giniotis). Bet kiek žymiau mūsų krašto istorijoje Pilsudskiai nepasireiškė, augštesnių vietų neužimdavo ir senatoriškos kedės, to augščiausio Lietuvos ir Lenkijos bajorijos atžymėjimo, jie nebuvo pasiekę.

Pilsudskiai turėjo dvarus Žemaitijoje ir ėjo įvairias pareigas Žemaičių Seniūnijos administracijoje, bet iki Žemaičių storastos (seniūno) rango nepakilė. Čia tenka priminti, kad Žemaičių storasta buvo vienintelis tarp vaivadų ir kaštelionų senatorius Lietuvos — Lenkijos valstybės senate. Lietuvos senatoriai augštai sėdėjo senate: tarp ne dvasiškųjų senatorių Vilniaus vaivada užimdavo ketvirtą vietą, Trakų — septintą ir Žemaitijos storasta — dešimtą.

Švėkšnos klebonijos archyve buvo užsilikęs įdomus dokumentas, lietuš Pilsudskius (plg. J. Rūgio, Švėkšnos Praeitis, 28). Pradžioje XVIII a. netolimo nuo Švėkšnos Pajūrio tįjū buvo Rokas Pilsudskis. Apie 1720 jis paskolino žydų bendruomenei Žemaitijoje 1000 tinfų. Tais laikais žydų bendruomenės Žemaitijoje buvo jau gausi ir ją sudarė eilės miestų bendruomenės, kaip pvz. Kėdainių, Kelmės, Kražių,

lūs, vaidybinės priemonės šal-tos, dirbtinės, rolės neišmoktos (keletas baisių pauzių dėl... prarastų replikų) ir kt.

Neleistinas lietuvinimas. Veikėjų vardai sužaloti. Teksto vertime pasitaikė stambių klaidų lietuvių kalbos atžvilgiu.

Dekoracijos gana skurdžios ir be pakeitimų. Ypatingai nukentėjo II veiksmas. Apystatą; deja, toje scenoje derinama visiems ir visokiems veikalsams, nors nė vienam netinka.

Tuo būdu įvairius sunkumus vos nevos nugalėjo tiksliai labiau patyrus sambūrio nariai. Al. Pesys — "teta" įtikinama, bet Feliksas nedrąsus. J. Laurinavičienė — Liucija — skoninga, kad ir per daug susivaldanti, daili (galėtų būti puošnėsnė) ir vistiek ne aristokratė. Neužmirštamoji iš Nežinomosios R. Liškauskaitė — Ona ar Katrė (abi kažkodėl suvienodintos) — įdomi, naivi, bet nenuspalvinta. St. Iljasevičius — tėvas, kaip visados, savo vietoje; gal permažai atskiria meilę nuo įsimylėjimo. V. Žebertavičius — Jokūbas imponuojantis; rekomenduotume lavinti techniką. St. Geldauskas — kitas tėvas būdingas, tiksliai nepanaudoja įdomių smulkmenų. Pasigedome gabaus Al. Gladkausko.

Kiti atrodė blankūs, necharekteringi. Iš jų kiek rusnesnis bei aiškesnis pasirodė V. Jocy — Bazilius.

Tenerūstauja gerbiamoji Z. Arlauskaitė-Mikšienė už objektų tiesos žodį. Ilgiau veikala bebrandinant, dalyviai sparčiai žengti pirmyn.

Plota noriai, linksmai ir dažnai. Vadovė ir vaidintojai apdovanoti gėlėmis.

Geranoris

• **Išnuomojamas 3 kambarių butas** su baldais ir visais patogumais. Kaina 40 dol. mėnesiui.

Teirautis: Steve Lazickas, 1078 E. 77 St. Telef. 361-3876. (132, 133, 134)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Naumiesčio (Kudirkos), Švėkšnos ir kt.

Matomai žydai buvo gražiai susiorganizavę ir vieningi, nes duotą Pilsudskii vekselį pasirašė eilė žydų bendruomenės vyresniųjų, tarp jų ir Švėkšnos sinagogos vyresnysis Lozorius Mendelovičius, pavartodami būdingą formulę: visi už vieną, vienas už visus. Žydai pateikė eilę garantijų ir pasižadėjo mokėti 50 tinfų metinių palūkanų.

Rokas Pilsudskis vekselį atidavė Švėkšnos klebonui kun. Jurgui Mordel — Vaitkevičiui, ir jis buvo užsilikęs Švėkšnos klebonijos archyve. Palūkanas Pilsudskis paskyrė šv. Mergelės Marijos brolijai prie Švėkšnos bažnyčios, pagarsėjusiai platesnėje apylinkėje. Žydų bendruomenės iš eilės tas palūkanas mokėjo brolijai iki XVIII a. pabaigos. Dar 1784 Jurbarko rabinas atsiprašinėjo broliją už pavėlavimą mokant palūkanas, o 1790 vėl atsiprašinėja Švėkšnos kahalas.

Pilsudskiai nuo senesnių laikų turėjo tampresnių ryšių su Žemaitijos bajorija ir tarp kitų su sena ir garsia Žemaitijoje Bilevičių šeima. Vienas Roko Pilsudskio laiškas Švėkšnos klebonui buvo užantspausduotas lako antspaudu, kuriame buvo pavaldyti sujungti Pilsudskių ir Bilevičių herbai: matomai ar jo žmona, ar jo motina buvo Bilevičiūtė. Vėlesniais laikais, jau XIX a., Pilsudskiai mėgo gyventi Tenenių dvare (Tauragės apskr.). Ir būsimasis Lenkijos maršalas Juozapas Pilsudskis po 1892 praleido ten kelerius metus (plg. LE, XXII).

Mano tėvas dr. Juozapas Rūgis apsigyveno Švėkšnoje 1886 ir turėjo progą susipažinti su Pilsudskiais. Jis pasakodavo apie Bronislovą ir Juozapą Pilsudskius ir apie jų tėvą, kuris buvo veiklus ir energingas, bet ne praktiškas žmogus. Apie jo ūkininkavimą žemaitiai kalbėdavo nors ir ne piktai, bet su tam tikra ironija, kaip apie poniškus išmislus. Jis pvz., gal pirmas Žemaitijoje, sugalvojo užvesti vištų ūkį ir tam įsigijo inkubatorių. Įtaisęs inkubatorių jo priežiūrą pavedė kelioms merginoms.

Tais laikais inkubatoriaus šildymas negalėjo būti elektrinis ir automatiniai kontroliuojamas, o merginos nebuvo griežtai prižiūrimos ir nerūpestingai sekė inkubatoriaus veikimą. Rezultate iš didelio kiaušinių skaičiaus išsiritavo vienas viščiukas ir tas pats nugaišo.

Nepavykus su vištų ūkiu, Pilsudskis griebėsi kito reikalo su jam įprastu įkarščiu. Ji nutarė gaminti dešras ir jas pardavinėti netolimoje Tilžėje. Plačiai užsimoję paskerdė geroką skaičių gyvulių ir, pagaminę didesnę kiekį dešrų, nuvežė jas į Tilžę iš anksto neužsitikrinę dėl pirkėjų.

Konkurentai mėsos pirkkliai nesnaudė ir paleido gaudą, kad Pilsudskio atvežtos dešros pagamintos iš arklienos. Pasėkoje to niekas Tilžėje nenorėjo pirkti Pilsudskio dešrų, ir jis su visu dešrų transportu turėjo grįžti namo.

Tą visą istoriją man jau Chicagoje patvirtino M. Nauburas, kurio tėvas turėjo ūkį Klaipėdos krašte prie Katyčių miestelio, Laugalių kaime. Tame ūkyje daug kas sustodavo keliaudamas iš Žemaitijos į Tilžę ar atgal. Čia sustojo ir Pilsudskis, grįždamas iš Tilžės su neparduotų dešrų transportu. Jis pasakojo M. Naubarui apie visą reikalą ir skundėsi dėl savo nepasisekimo.

Apie būsimąjį maršalą Juozapą Pilsudskį teko girdėti ir iš švėkšniškio, Juozapo Rupšio, studijavusio teisę Petrapilio Universitete ir pažinusio jį. Juozapas Pilsudskis kalbėjo lietuviškai ir nevengdavo draugauti su savo krašto žemaičiais. J. Rupšys paminėjo, kad kartą būdamas suimtas, J. Pilsudskis yra prašęs draugų atsiųsti ir rožančių.

Gilus sentimentas Žemaitijai pas J. Pilsudskį pasiliko visą gyvenimą. Teko girdėti, kad jau būdamas maršalu ir Lenkijos valdovu, aplinkiniams keliais yra atsiuntęs Pajūrio bažnyčios reikalams apie 5000 litų. Grafienei Jėninai, Platerienei

nuvykus iš Švėkšnos į Varšuvą, teko susitikti su maršalu Pilsudskiu Rumunijos ambasados pokylyje, atvykus Rumunijos užsienio reikalų ministeriui. Pilsudskis sužinojęs, kad ten yra ponias iš Švėkšnos, prašė jį pakviesti į salioną, kuriame jis kalbėjosi su svečiu iš Rumunijos.

Ilgąsį pasikalbėjimą su Pilsudskiu man atpasakojo pati Platerienė. Pasisveikinęs Pilsudskis

kis apgailestavo, kad tiek pamiršo lietuvių kalbą, kad nerizikuoja kalbėti lietuviškai ir šnekoje prancūzų kalba. Jis smulkiai klausinėjo apie Švėkšnos, Tenenių ir Naumiesčio apylinkes, labai gerai prisimindamas įvairias vietas, kelius ir tiltus.

Lietuvos nepriklausomybės laikais Raseinių apylinkėje gyveno keli Pilsudskių šeimos palikuonys, ūkininkaudami priklausiusių jiems dvarelių centruose.

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSA

(Nuotraukoms siųsti terminas baigtas 1961 m. lapkričio 1 d.)

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 104. Danutė Leverytė, 4 metų amž., iš Cambells Bay, Canada. Nuotrauka A. Paškevičiaus.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 105. Algėlis Baltakys, 1 metų amž., iš Toronto, Canada. Nuotrauka S. Dapkaus.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 106. R. Petravičiūtė, 5 metų amž., iš Buenos Aires, Argentina. Nuotrauka L. Petravičienės.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

UTILITY BILL PAYMENTS
MONEY ORDER CHECKS,
TRAVELERS CHEQUES

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 134

1961 m. lapkričio 20 d.

KAS IR KUR?

• Dail. Romas Viesulas pakviestas į jūrų komisiją metinėje Philadelphia Printmakers Exhibition lapkričio 28 d. padaryti atranką ir skirti premijas. Be to, jis pakviestas su savo darbais, kaip vienas iš 42 "outstanding printmakers of the United States", dalyvauti The Print Council of America ruošiamoj parodoj "American Prints Today — 1962", kuri bus rodama visuose didžiuliuose JAV centruose, dvidešimt keturiuose muziejuose.

• Korp! suvažiavime, buvusiam 1961 m. lapkričio mėn. 11-12 d.d. Chicagoje, į naująją Korp! NL Vyriausiąją Valdybą išrinkta: Sofija Adomaitienė, Vaclovas Mažeika, Mečys Šimkus, Stasys Švedas ir Stasys Virpša.

• Kanados Lietuvių Bendruomenės rinkimai įvyks ateinančių metų balandžio 29 d.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondui atsiuntė aukų. Iš Detroito — Dariaus ir Girėno Klubas 25 dol. Po 15 dol. aukojo: J. Gaizutis, T. Dambrauskas, N. Miškinis, K. Tuskenis. Po 10 dol. J. Atkočaitis, V. Pauža, J. Rekašius, S. Šimoliūnas, K. Šeputa, P. Stanionis, J. Preibys, A. Petrauskas. Po 5 dol.: A. Misiūnas, A. Rašytinis, L. Pečiūra, V. Vaičiūnas, A. Musteikis, V. Šarka, J. Baublys, F. Blauzdys, V. Tamošiūnas, A. Patalauskas, A. Bliūdžius, J. Trupčiauskas, P. Jančiukas, P. Vedeika, P. Dalinis, A. Žiedas, V. Misiulis ir M. Vitkus. Kiti po mažiau aukojo.

Iš Chicago gauta po 10 dol.: iš K. Ramanausko, J.

Šlajaus, J. Dauparo, A. Pimpės ir J. Vaičekonio. Po 5 dol. iš A. Kašubos, P. Janulaikio, M. Andrašuno, T. Blinstrubo, A. Vitkaus, J. Jakubonio, M. Šimkaus ir S. Virpšos 7 dol. Kiti aukojo po mažiau.

Iš viso šiomis dienomis gauta 400 dol. LNF valdyba visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoja.

• Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavime Dr. Vytautas Kavolis kalbės apie krintančią tautiškumo sampratą ir kultūrinę veiklą išeivijoje. Ši suvažiavimo dalis įvyks Chicago Morrison viešbutyje, šeštadienį, lapkričio 25 d., 2:00 PM. Visuomenė kviečiama dalyvauti.

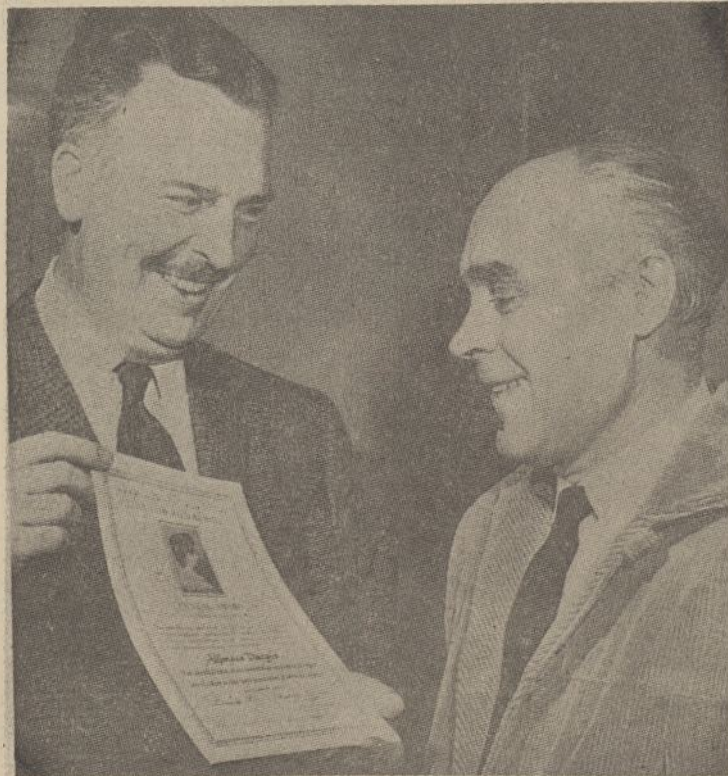
• Atsiųsta paminėti "Tautos praeitis" pirmojo tomo trečioji knyga. Turinyje eilė aktualių istorinių rašinių, kuriuos rašo Raphael Sealey, Paulius Rabikauskas, Mykolas Biržiška, Antanas Rukša, Jonas Matuzas, M. Rėklaitis, V. Liulevičius, J. Rūgis ir kiti. "Tautos praeitis" leidžia Lietuvių Istorijos Draugija, redaguoja Č. Grincevičius. Kaina šio sąsiuvinio \$3.00.

• A. Vagelis, iš Worcester, mokėdamas už Dirvą atsiuntė \$5.00 auką.

Dail. Juozo Pautieniaus meno paroda New Yorke

Pranešama, kad pirmą kartą New Yorko visuomenė turės progos pamatyti apžvalginę dail. J. Pautieniaus darbų parodą.

Parodoje bus išstatyta 45 — 50 aliejinės tapybos paveikslų. Parodos atidarymas bus lapkričio 26 d., 12 val. 15 min. Apreiškimo parapijos salėje. Paroda tęsis ir gruodžio 2-3 dienomis (šeštadienį — sekmadienį) nuo 10 val. ryto iki 8 val. vak.

Dail. Alfonsas Dargis (dešinėje) Rochesterį gavo iš Memorial Art Gallery 1961 metų Lillian B. Fairchild premiją ir 175 dol. čekį, kuriuos jam įteikė Dr. George H. Ford. Nuotrauka ir platus aprašymas apie dail. A. Dargį buvo įdėtas Rochesterio dienraštyje.

VYTAUTUI MILMANTUI

netikėtai mirus, jo žmonai ir vaikams, motinai MILMANTAVIČIENEI ir G. A. DIRŽIAMS gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

E. Prekerienė
Br. Br. Oniūnai

Lapkričio 10 d. filisterio arch. Jono Muloko namuose įvyko Chicago neolituų naujosios valdybos suruošta pirmoji sueiga. Nuotraukose sueigos dalyviai su šeimininku arch. J. Muloku.

V. Noreikos nuotraukos

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

NEOLITUŲ VEIKLA

Neperseniausiai Chicagoje įvyko L.S.T. Korp! Neo-Lithuania valdybos rinkimai bei Korporacijos pareigūnų paskyrimai. Nors naujoji padalinio valdyba pareigas teperėmė spalvų šventės metų — lapkričio 11 dieną, bet ji jau uoliai pradėjusi savo darbą.

Lapkričio 10 dieną, gražioje filisterio architekto Jono Muloko namuose, įvyko pirmoji naujos kadencijos junjorų, senjorų ir besidomintių sueiga.

Naujai atsilankiusius tėvūnas Romas Stakauskas supažindino su Neo-Lithuania įsikūrimu pagrindiniais ideologiniais bruožais, jis uždaviniais, tikslais, veikla, tradicijomis, bei akademiko, kaip korporanto asmenybe Korp! Neo-Lithuanijos rėmuose.

Filisteris J. Mulokas trumpai prisidėjo apibūdindamas studento — neolithuano charakterį Lietuvoje.

Naujai išrinktas Chicago padalinio pirmininkas Rimas Staniūnas pranešė susirinkusiems provizorinį, šių ir sekančių metų veiklos gairių vaizdą.

Labai malonu pastebėti, kad naujoji valdyba, vos pora savaitių nuo išrinkimo, jau sugebėjo paruošti veiklos planą istiesiems jų kadencijos metams.

Oficialiai sueigos daliai užsibaigus ir senj. Rimui Mulokui šeimininkaujant, naujai atsilankiusieji turėjo progos susipažinti su Korp! senjorais (ėmis). Vakaras pasibaigė draugystės nuotaika ir dainomis.

Sueigoje dalyvavo virš 50 dalyvių, besimokančių: Wilson College, I. I. T., Navy Pier Undergraduate Division, University of Illinois ir abiturientai iš Maria High. Turėta keletą svečių — korporantų — iš Clevelando. G. G.

Lietuvių diena Kalėdų festivalyje

Jau galima gauti bilietus

(nemokamai) į Lietuvių dienos programas Chicago Mokslo ir Pramonės Muziejaus Kalėdų festivalyje. Galima gauti nuvykus asmeniškai į muziejų, arba užsakyti paštu, pažymint, kuriai programai ir kiek bilietų pageidaujama. Adresas: Museum of Science & Industry, Jackson Park, Chicago 37, Ill. Prie užsakymo patartina pridėti sau adresuotą voką su pašto ženkleliu, skirtą bilietų persiuntimui.

Lietuvių diena bus ketvirtadienį, lapkričio 30 d., 2 val. po pietų Maria Aukšt. Mok. choristės atliks gražią Kalėdinę programą. Vakare, 8 valandą, programą atliks trys grupės: Lietuvos Vyčių choras, Ateities šokėjai ir ateities atžalynas. Vakare, tarp 5 ir 8 val., Muziejaus restoranuose bus galima užsisakyti lietuvišką vakarienę.

Mokslo ir Pramonės Muziejaus 20tame festivalyje pavaizduojant "Kalėdos aplink pasaulį", dalyvauja 25 tautos. Pagarsėjusią lietuvių eglutę, kaip ir kasmiet, papuoš Maria Aukšt. Mokyklos meno skyriaus studentės, Eglutės mecenatas, padengiąs papuošimo išlaidas yra Chicago Lietuvių Moterų Klubas.

Iš ALVUDO Jaunimo Namuose spalio 28 d. suruošto rengimo vaikams. Nuotraukose vakaro programos dalyviai. Iš kairės: G. Adomaitytė, A. Brinka, Iz. Motekaitienė, P. Matukas, J. Bružienė, M. Motekaitis, A. Valeišaitė-Brusokienė, dr. J. Adomavičius. Prieky stovi jaunosios programos dalyvės: Brazdžionytė, Juodviršytė, Jurėnaitė ir Lamsaitytė. V. Noreikos nuotrauka

KENOSHA

PAMINĖTAS SLA 75 METŲ JUBILIEJUS

10-sis SLA apskritis, kuriam priklauso Kenosha, Milwaukee, South Milwaukee, Racine ir Waukegan kuopos, š. m. lapkričio 12 d. turėjo suvažiavimą ir vakarienę, Burger Hall, Kenosha Wis. Buvo aptarti organizaciniai reikalai ir išrinkta nauja apskrities valdyba. Pirmininkų išrinktas G. Kapočius, Iki tol pirmininkavo J. Masilionis.

Po posėdžio įvyko iškilminga vakarienė su programa. Kalbėjo Sandaros redaktorius M. Vaidyla ir ALB Kenoshos apylinkės pirm. Br. Juška, M. Vaidyla pareiškė, kad gražu minėti 75 metų SLA jubiliejų. Taip pat TMD šiais metais mini 65 metes. Tos draugijos buvo sukurta lietuvių pionierių. Daugelis pasitraukė iš mūsų tarpo ir ne vieno iš mūsų balti plaukai, bet senatvė neatleidžia nuo tautinės pareigos. Wisconsiniečiai visada pasižymi nuoširdžiu veiklumu, ko dažnai pasigendama didesnėse lietuvių kolonijose.

Br. Juška, sveikindamas SLA narius jų jubiliejaus proga, pasidžiaugė, kad Kenoshos kuopos valdyba pirmoji įsijungė į lietuvių bendruomenės eilės.

Programoje ponios St. Peterušaitienė ir Ida Tamulėnienė padainavo liaudies dainelių, Lukauskaitė padėklamavo, buvo pagrota porą dalykų akordionu, o Vl. Skirmuntas pasakė monologą, kuris visus skaniai prajuokino.

Programą vedė biznieriūs St. Bacevičius. Svečius vaišino ir rūpestingai globojo: p. Untulienė, Bagdonienė, Juozas Kasputis, Jonas Kasparas ir visa eilė ponių ir šeiminių kenoshiečių.

ALT SĄJUNGOS SKYRIAUS NARIŲ SUSIRINKIMAS

ALTS-gos Wisconsinso skyriaus narių susirinkimas įvyks gruodžio 3 d., 3 val. po pietų, sk. pirmininko bute. Prijaučiantieji mielai kviečiami dalyvauti, o ypač tie, kurie įdomiausi Sąjungos veikla.

JURGIS MILAS

DETROIT

Birutiečių rengiamas balius

D. L. Kunigaikštienės Birutės Draugija lapkričio 25 d., 7 val. vak. gražioje Venetian Club patalpose — 12701 Greenfield (netoli Fullerton), ruošia vakarą — balių.

Programą atliks mūsų jaunimas, šokiams gros geriausias Detroito orkestras. Bus turtingas bufetas ir veiks baras.

Pelnas skiriamas kariams invalidams ir į vargą patekusiems Lietuvoje ir Sibire kariams bei jų šeimoms.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

veiklos entuziazingas rėmėjas ir skatintojas yra Dr. J. Adomavičius. P. K.